

Extra activiteit in het najaar. Studiemiddag op 12 november, vanaf 13.00 uur

HisGIS 1832: verbeterde opzet, voortgang, en betekenis voor de rurale geschiedenis

Studiemiddag op 12 november bij het IISG in Amsterdam, georganiseerd door het Humanities Cluster van de KNAW en de Vereniging voor Landbouwgeschiedenis

Het kort na 2000 in Friesland begonnen HisGIS.nl biedt een digitale infrastructuur voor vele vormen van onderzoek naar het historische landschap en de gebouwde omgeving. De basis wordt gevormd door de kaarten en tabellen van het Napoleontische kadaster van circa 1832, dat bedoeld was om er een eerlijk systeem van grond- en gebouwenbelasting op te kunnen baseren. Het is daarom samengesteld uit drie elementen die samen een ondeelbaar geheel vormen: een precieze opmeting van percelen (weergegeven op kaarten), de registratie van eigenaren en landgebruik (in tabellen), en een complex waarderingssysteem per type percelen (vastgelegd in gemeentelijke rapporten). Bij elkaar gaat het om de digitale ontsluiting van ruim 3 miljoen percelen met bijbehorende gegevens.

Het HisGIS-platform kent sinds zijn start een provinciale opzet met een dito financiering. In ruim twintig jaar zijn door inzet van vele vrijwilligers, onderzoekers en andere partijen grote delen ingevoerd voor het merendeel van de gewesten. Het gaat daarbij om basisbestanden, die via publiekssviewers ook voor eenvoudige vragen benaderd kunnen worden. Tot dusver beslaat het systeem ongeveer drie vijfde deel van Nederland. Het streven is uiteraard om het nationaal helemaal dekkend te krijgen. Omwille juist van het nationaal belang is het project in 2019 door de Fryske Akademy overgedragen aan het KNAW Humanities Cluster te Amsterdam.

In de loop van de tijd blijkt de stapsgewijze provinciale aanpak, op basis van bescheiden en wisselende financieringsvormen, op verschillende punten tot onvolkomenheden en ongewenste diversiteit te hebben geleid. De KNAW spant zich nu in, gesteund door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, om de data en het platform duurzaam, en goed functionerend maken, zodat het tot een consistente nationale infrastructuur uit te bouwen is. Bedoeling is daarbij ook dat alle Nederlandse kadastrale kaarten (minuutplans) gegeorefereerd voor iedere onderzoeker beschikbaar komen, via een partnerschap met Allmaps.

Op 12 november zullen medewerkers van het HUC/KNAW een toelichting geven op dit opwerkingstraject en een voorlopige stand van zaken opmaken. Daarnaast zullen enkele landbouwhistorici vertellen hoe zij tot dusver gebruik van het 1832-materiaal hebben gemaakt en welke gebruikswensen ze voor verder onderzoek hebben.

Programma (werktitels)

- Rombert Stapel en Thomas Vermaut: *HisGIS.nl. anno 2025. Herontwikkeling van de data en diensten en plannen voor de toekomst.*
- Wietse Karst en Kasper Veldhuis: *De ontsluiting van de tariefinformatie per gemeente: lokalisering, digitalisering, en verwerking van de Tabellen 5 (classificatie grondeigendommen) en 5bis (onzuivere opbrengst van de oogsten).*
- Juliette Staudt, *Het belang van het oudste kadaster voor de studie van de hoven en horige erven van de graaf van Gelre in de IJsselvallei en de Achterhoek.*
- Jan Huiting, *Landbouw en bodemdaling 1200-1800: HisGIS, pacht, tienden en gewassen.*
- Merijn Knibbe, *Hooiland-investeerders op Ameland in 1832.*
- Berco Hoegen, *HisGIS en het onderzoek naar de griendcultuur in Utrecht en de Vijfheerenlanden.*

Er is nog ruimte voor een zevende bijdrage. Wie die wil verzorgen wordt verzocht zich te melden (hansmol54@gmail.com).

Inschrijving: deze is vrij. **Belangstellenden kunnen zich tevoren opgeven bij het secretariaat van het IISG (via event@iisg.nl).**